Timişoara, 1895. Anul II. Nr. 177. Joi în 10 (22) August.

DREPTATEA

Apare în fie-care ḑi de lucru la amiaḑi.

Preţul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci.) — Numeri singuratici 5 cr. — Tacsa de inserţiuni: 1 cm.☐ 1 cr., plus 30 cr. timbru.

Redactor responsabil: Dr. George Candrea.

Redacţiunea şi Administraţiunea: Timişoara, cetate strada Zápolya (Temesvár, Festung, Zápolyagasse,) Nr. 41

Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

Bánffy despre congresul naţionalităţilor.

Timişoara, 22 August n.

În fine şi-a spus şí Bánffy părerile sale asupra congresului naţionalităţilor. Este adevĕrat, că ceea ce dînsul a ḑis în cestiunea aceasta, nu e tocmai peatra înţelepciunei, dar' în urmă nici nu pretinde nimenea de la premierul Ungariei, ca sĕ spună cine ştie ce înţelepciuni. Din contră, lumea ar rĕmâné surprinsă dacă într'o bună dimineaţă Bánffy ar vorbí altcum de cum vorbeşte.

Premierul Ungariei a fost şí de astădată interviewat de un jurnalist vienez. E aproape curioasă coincidenţa, cum Bánffy mai totdeauna, de câte-ori petrece în Viena, are deosebita fericire sĕ fie interviewat de câte un gazetar vienez. Mai îi vine omului sĕ creadă, că dînsul însuşi îşi comandează pe acesti eroi ai condeiului, cari apoi trîmbiţă lumei preţioasele gânduri ale nemuritoriului bărbat de stat.

Fie însĕ cum va fí, ministrul-president al Ungariei a vorbit, şi noi trebue sĕ-i dăm cuvenita atenţiune.

Ar fi fost aproape imposibil, ca Bánffy sĕ nu-şi înceapă aprecierile sale asupra congresului de pace prin frasa deosebit de mult banală: »că este o absolută absurḑidate de a vorbí în Ungaria de asuprirea naţionalităţilor atunci, când românii au preste 3000 de şcoale cu limba de propunere românească«.

Nu mai insistăm asupra acestei minciuni ministeriale, de-oare-ce faptul, că noi avem un numĕr oare-care de şcoale, nu este meritul stăpânirei ungureşti. Noi am întemeiat şi susţinem aceste şcoale din crunta sudoare a poporului românesc, şi plângerile noastre sunt îndreptate asupra ḑilnicelor atacuri pe cari guvernul maghiar le face contra esistenţei acestor foculare culturale-naţionale, pentru susţinerea cărora statul maghiar nu contribue o pară chioară.

Fără îndoială, ministrul Bánffy e consecuent în judecata sa când aflând în Ungaria maximul de libertate posibilă pentru popoarele cari locuesc aceasta ţeară îşi esprimă temerea, că presa maghiară a dat prea multă atenţiune congresului naţionalităţilor, şi aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât întrĕ cei cari au participat la el, abia au fost »doi bărbaţi de o însemnătate politică oare-care«.

Dar' tocmai în faptul, că presa maghiară a recunoscut unisono însĕmnătatea congresului naţionalităţilor, zace şi gravitatea situaţiunei, şi când Bánffy vine acum şi cearcă sĕ micşoreze importanţa actului sĕvêrşit la Budapesta, dînsul e în hotărîtă contraḑicere cu organele, cari se pretind că represintă opiniunea publică maghiară şi poate şí a guvernului în fruntea căruia stă tocmai Bánffy.

Importanţa congresului naţionalităţilor nu-'şi perde din însĕmnătatea sa nici atunci când Bánffy afirmă, că cei cari au luat parte la el n'au avut dreptul sĕ vorbească în numele poporului.

Acum înţelegem perfect, de ce guvernul maghiar n'a voit de la început sĕ concedă întrunirea de la Budapesta sub numirea de »congres«, ci numai sub cea de »întrunire poporală«. Dar' în casul când cei adunaţi în Pesta ar fi lucrat numai în numele lor, totuşi nu poate sĕ fie indiferent stăpânirei maghiare când 400 de cetăţeni se adună în capitală şi iau posiţie hotărîtă contra sistemului actual de guvernare.

În faţa acestui fapt de o netăgăduită importanţă, declaraţiunea făcută de ministrul Bánffy, că în privinţa concesiunilor faţă de naţionalităţi guvernului maghiar îi este »imposibil« de a merge mai departe de cum a *mers*«, devine ridicolă.

Guvernul maghiar nu ni-a dat păn' acuma nimic, din contră ni-a luat şi ceeace oare-când ni-s'a fost dat. Bánffy se face dar' ridicol când spune, că »guvernul maghiar nu poate sĕ meargă (în privinţa concesiunilor. Red. »Dr.«) mai departe de cum a mers«.

Mai classică este acea espunere din interviewul lui Bánffy, unde arată, ca nisuinţele naţionalităţilor ţintesc la federalisarea Ungariei şi prin urmare la schimbarea actualei forme de stat. »Spre acest sfêrşit — ḑice Bánffy — nici un bărbat de stat maghiar nu va întinde mâna sa. Ací e vorba nu numai de conservarea intereselor ungureşti, ci de esistenţa dualismului.«

Cine mai are interes la susţinerea dualismului, aceasta o ştim prea bine, de aceea Bánffy face un apel ca sĕ se »uniască toţi factorii politici ai monarchiei pentru a zădărnicí asemenea tendinţe.«

E numai curios, că tocmai în acea parte a monarchiei către care se adresează Bánffy, ca sĕ feriască Ungaria de năpasta federalisărei, se pare, că are sĕ se facă începutul.

Şi dacă lucrurile în Ungaria nu vor luá o altă formă, dacă noi naţionalităţile vom fí tot astfel tractate ca şi păn' ací, atunci de sigur mai curênd sau mai târḑiu vor trebuí sĕ se întêmple nişte schimbări radicale în Ungaria, şi aceasta chiar în contra voinţei lui Bánffy.

Adunarea generală a învĕţătorilor.

(Raport special.)

Timişoara, 21 August n.

Reuniunea districtuală a învĕţătorilor de la şcoalele confesionale gr. or. române din stânga Murĕşului, aparţinătoare diecesei Aradului s'a întrunit în Timişoara Marţi la 8/20 August a. c.

Conform programului, la 8 oare a. m. s'a oficiat de către Prea On. Domn protopresbiter al Timişoarei, Dr. Traian Putici, invocarea Duchului sânt în biserica sftului Ilie din Fabric, în presenţa membrilor reuniunei şi a altor oaspeţi. La finea serviciului Prea On. D. protopop scusându-se că fiind chiămat în mod neprevĕḑut şi de urginţă în provincia, îşi esprimă regretele, că nu poate sĕ participe la deschidere, dar' salută pre Domnii învĕţători cu bucurie şi imploară binecuvêntarea cerească asupra lucrărilor reuniunei.

La oara 9 a. m. presidele provisoriu Ioan Tuducescu salută adunarea în numele comitetului provisoriu, ales de conferinţa prealabilă întrunită la Timişoara, şi împărtăşeşte adunărei, că organele poliţiale au permis ţinerea adunărei numai sub condiţiunea pertractărei statutelor reuniunei, cari au sĕ fie subşternute ministrului spre aprobare.

Adunarea generală, în faţa situaţiunei actuale, pentru a nu espune corpul didactic la atâtea şicane şi inconvenienţe din partea

Foişoara „Dreptăţii".

Sonet.

(Evei).

VII.

Te-ai dus ca şi un vis frumos, ce pere
Lăsând sĕ plângă'n urmă-i visătoriul . . .
Şi ochii mei de atuncia sunt isvorul
Pâraielor de lacrimi de durere!

Mĕ mistue în foc cumplit amorul,
Şi istovit şi stâns sunt de putere,
De când atâta plâns, prinos îmi cere
Tovarĕşul vieţei mele, — dorul!

Că mĕ stêrşesc de chinuri nu-mi prea pasă,
Căci fără tine numai grea povară
E şi aşa vieaţa mea întreagă . . .

Şi de simţesc ceva, ce mĕ apasă
Mai greu, de cât durerea mea amară:
E cugetul că şí tu suferi, dragă!

Emiliu Sabo.

O brasletă eftină.

După **H. de Remageu.**

Baronul Enric Feldberg, oficer în un regiment de husari, erá mirele domnişoarei Bertha de Horstenau, o fată orfană, carea trăiá retrasă la rudeniile ei.

Baronul erá bogat şi fericit, numai una 'l necăjiá, şi anume mireasa 'i refusá a primí presentele lui.

„După nuntă" — 'i ḑiceá — „voiu primí toate cu mulţumită — dar' până atunci nu."

În o ḑi însĕ 'i succese a o îndupleca sĕ primiască o brasletă „eftină". Dar' cu condiţia, că sĕ fie în adevĕr eftină.

În seara acelei ḑile erá serată la obristul regimentului. Abia întră domnişoara Bertha cu mirele ei şi îndată atrase asupra sa atenţia tuturor fetelor tinere.

Purtá o brasletă de o frumseţă estraordinară, aveá forma unui serpe, dar' erá lucrată cu o măiestriă admirabilă.

„E din atelierul lui M., Enric mi-a adus-o aḑi din esposiţiă."

„Trebue însĕ, că a costat o sumă frumoasă," ḑise naiv o fată tineră.

„Chiar din contră", rĕspunse Bertha. „E eftină şi încă foarte eftină."

„De loc n'ar fí rĕu, dacă e aşa", ḑise obristul, a cărui soţiă încă doriá o brasletă frumoasă.

„Enric a cumpĕrat-o cu 150 fl.", ḑise Bertha simplu.

„Cum, 150 fl?" ḑise obristul repede. „E de necreḑut. Vĕ rog pre un moment, s'o privesc mai deaproape."

Obristul o priví mai deaproape şi re'napoind'o se duse la Enric, care povestiá cu nişte tineri.

„În adevĕr numai 150 fl. a costat?

Enric erá puţin porples şi nu respunse nimica, ca şí când nu l'ar fí înţeles. Obristul însĕ luà tăcerea lui de afirmare şi ḑise:

„În adevĕr e de necreḑut." Apoi se adresà soţiei sale: „Amalia dragă, mâne vom merge şi noi la M. Dacă va mai avé o asemenea brasletă, ţi-o cumpĕr."

Enric se întoarse repede şi începù a tuşí, ca sĕ-şi ascundă perplesitatea.

*

În ḑiua următoare, încă des de dimineaţă, baronul Feldberg erá în pavilonul lui M. Aşteptă cu nerăbdare se sosiască şeful, şi când în fine sosì, îl luă îndată la o parte.

„Domnule M., trebue sĕ-mi faci o plăcere."

„Sunt gata, dle baron", rĕspunse acesta complesant.

„Îţi aduci a minte de brasleta, care am cumpĕrat'o eri de la Dta?"

organelor poliţiale, cari în diferite rênduri au disolvat reuniuni învěţătorești, — și spre a face posibil întrunirea învěţătorilor în interesul culturei poporului nostru, a primit votarea statutelor.

Presidele, ca autor al projectului de statute, fiind şi referinte şi fiind ales numai ad hoc la ultima conferinţă, provoacă adunarea generală a se constituí cu un birou provisoriu.

Adunarea aclamă de preşedinte pe Dl Iuliu Vuia de la B.-Comloş, ear' de notariu pe Dl Valeriu Ghilăzan. Presidele presintă adunărei delegaţiunea sororei reuniunei din diecesa Caransebeşului, constătătoare din persoanele Dl Ioan Marcu, Vasilie Ciuta şi Trifon Ardelean, apoi dă cuvêntul Dlui Ioan Marcu, carele salută reuniunea în cuvinte calde şi frăţeşti.

Urmând la ordinea ḑilei desbaterea projectului de statute, acela s'a primit cu unele amandemente, special privitor la raportul reuniunei faţă de vener. consistoriu.

Constatăm cu plăcere, că reuniunea a nisuit mai în toţi §§ sĕ ţină mult la caracterul confesional al şcoalelor şi la un raport mai strîns între reuniune şi autorităţile confesionale.

La propunerea presidelui s'a normat prin paragrafi speciali, ca Venerab. consistoriu sĕ se facă pururea rapoarte despre toate lucrările reuniunei şi venerat acelaşi pururea sĕ fie representat prin un esmis al sĕu în adunările reuniunei.

Fiind timpul înaintat, la 12 oare din ḑi presidele a ridicat şedinţa, anunţând continuarea lucrărilor pe 2 oare p. m.

La prânz s'au întrunit învěţătorii la o masă comună în restaurantul „Urs" din Fabric, unde am salutat în mijlocul nostru pe Domnii G. Vasiliu şi Constantinean cântăreţi din România, pe Dl redactor Dr. G. Candrea, cari ne-au onorat cu presenţa şi în adunare.

Au fost presenti peste 40 membri, onoraţi fiind în şedinţa a. m. şi de Rev. D. Iosif Gradinariu, sincerul amic al causei învěţămêntului.

După amiaḑi la 2 oare s'a redeschis adunarea prin preşedintele, fiind de faţă şi Prea On. Domn protopop Dr. Traian Puticiu.

Fiind la ordine constituirea provisoriă a reuniunei, adunarea generală abstă de la aceea şi concrede toate lucrările ulterioare pentru aprobarea statutelor presidiului provisoriu, căruia i-se pun la disposiţie şi spesele necesare din cassa reuniunei.

Proxsima adunare generală, cu mare însufleţire s'a decis sĕ fie la B.-Comloş.

Pentru autenticarea procesului verbal s'au ales Domnii Ioan Tuducescu, Ioan Mateica, Ioachim Muntean şi Constantin Pava.

În fine fiind eshauriată ordinea de ḑi şi nefiind permis a se tractá alte cause, preşedintele, Dl Iuliu Vuia, mulţumind colegilor sĕi pentru interesul manifestat faţă de causă şi punênd la inima colegilor sĕi soartea reuniunei, a culturei poporului sĕu şi a reputaţiunei corpului învěţătoresc, declară adunarea generală de închisă.

Nu putem, în interesul bunului renume al reuniunei, a nu amintí o împregiurare.

Ne doare când vedem, că un conmembru de valoare al reuniunei, tocmai contrariu asigurărilor sale recente, date în coloanele acestui ḑiariu, — a dovedit prin o purtare nu tocmai compatibilă cu posiţia sa şi reputaţiunea reuniunei, că în adevĕr DSale nu-i zace la inimă bunul renume şi prosperarea reuniunei.

Dacă nu ne respectăm noi corporaţiunile noastre, cum vom aşteptá stima străinilor?

Fie ca aceasta nouă organisare a reuniunei, impusă de împregiurări, sĕ serviască de o nouă temelie pentru saluţea şi prosperarea poporului.

Austro-Ungaria.

Badeni la Ischl. „Fremdenblatt" aflǎ din cercuri bine informate, că chiămarea contelui *Badeni* la *Ischl* a urmat după declaraţiunea ce contele *Kielmansegg* a făcut'o monarchului, adecă, că situaţiunea actualului cabinet e insuportabilă, deoare-ce acesta ca provisoriu nu dispune de libertatea de acţiune recerută.

Despre ministeriul permanent se afirmă cu siguritate, că n'are sĕ fie *cabinet parlamentar* ci numai un *ministeriu de afaceri*, a cărui principală datorinţă va fi *regularea* importantei cestiuni a transacţiunei cu Ungaria.

Străinătate.

Ferdinand rĕmâne 'n Sofia. (S o f i a, 21 August). Se lansează faima, că principele Ferdinand s'a lăsat de planul de a merge la Varna, ci aşteaptă sosirea soţiei sale şi a prinţului Boriş aici în Sofia.

(Se pare, că stările din Bulgaria totuşi nu sunt atât de favorabile pentru Ferdinand, cum le vestiau rapoartele semi-oficioase. De sigur principele şi-a perdut curagiul de a eşí din Sofiia, unde până una alta e păzit de baionetele garnizoanei. — Red.)

Trecerea prinţului Boriş la ortodoxie. (B e l g r a d, 21 August.) Conform rapoartelor *oficiale* sosite la guvernul sêrbesc, trecerea prinţului Boriş la ortodoxie e lucru hotărît deja.

Acţiunea Vaticanului în peninsula balcanică. (T r i e s t, 21 August.) *Gazeta Piemonteze* raportează, că în Vatican s'a întêmplat în timpul din urmă un eveniment interesant pentru Austro-Ungaria şi pentru *peninsula balcanică.* Episcopul de Serajevo, dr. *Stadler* s'a denumit *legat apostolic al bisericelor din statele balcanice.* Misiunea lui va fí sĕ formeze cu catolicii slavi din ţerile balcanice oposiţiune contra tendinţelor ruseşti.

Soartea captivilor bulgari şi macedoneni. (S a l o n i c, 21 August). Fiind-că legea penală turcească pedepseşte tâlharii cu moarte, ear' poarta a declarat bande de tâlhari cetele insurgente din Macedonia, mulţi dintre insurgenţii captivi — de frica morţei — au petiţionat la guvern, ca sĕ li-se permită a trece la mohamedanism. Petiţiunea însĕ li-s'a respins cu motivarea, că tâlharii nu-s demni sĕ fie susceputi în religiunea profetului Mohamed.

Iubileul sultanului. (C o n s t a n t i n o p o l, 21 August). Prin sferele diplomatice se svoneşte, că sultanul lucră la un grandios plan de reforme pe seama armenilor şi macedonilor, pe care 'l va publică în 31 August din incidentul jubileului urcărei sale pe tron. Tot în ḑiua aceea sultanul va agraţiá pe toţi armenii şi bulgarii captivi. — Fapt e, că sultanul a cerut lista tuturor captivilor. — În capitală şi în oraşele provinciale mai mari se lucră cu mare zor la pregătirile pentru serbarea splendidă a jubileului.

Corespondenţă.

Timişoara, 17 August n.

Domnule redactor!

Jalus de reputaţiunea inteligenţei române din Timişoara, carea, cu esceptiunea prietenilor dlui Adreescu, totdeauna s'a dovedit în toate la locul sĕu, mĕ vĕd silit a vĕ rugá sĕ binevoiţi a-mi doná spaţiul recerut în „Dreptatea" spre a protestá contra împroşcărilor ce i-le face dl Andreescu în corespondinţa sa publicată în nrul de eri (173) al „Dreptăţii".

Convocarea conferenţei de la 1/13 August am cetit'o în nrul 162, apărut la 3 August n. al ḑiariului „Dreptatea" şi se ḑiceá, că se va întrunî la şcoala noastră rom. conf. din Fabric, dimineaţa la 8 oare. Primul punct al programei erá „Chiămarea Duhului sfânt."

Unde? Eu credeam că în aceeaşi biserică. Am mers la biserică, punct la oara 8. Dar' n'am dat nici de o unică fiinţă învĕţătorească pe acolo. Am aflat pe dl protopop gata sĕ se îmbrace în ornatele sfinte, sĕ celebreze. Dar' nu aveá pentru cine sĕ ţină slujba. A stat dl protopop o jumĕtate de oară, n'a venit nime, nici măcar dl preşedinte sau notariul: douĕ persoane de căpetenia ale întrunirei. S'a dus dl protopop, eu am rĕmus cu ochii pe toate străḑile, ca se vĕd pe cineva care mĕ va şti îndreptá unde se va ţinĕ adunarea".

Mai observ că — afară de asta — nici un suflet din inţeleginţa română de aici n'a primit direct nici invitare, nici măcar avisare despre întrunire.

Ei bine, întreb: cum, pe ce cale aşi fi putut eu unul aflá şi ştí, că onorata „corporaţiune didactică" se va întruní în „Sala berăriei" unde aud că s'a fost adunat şi a fost „springită"?!

Am mai înţeles, că onoratul presidiu al reuniunei şi-a fost ales de sprijinitoriu pe omul de pur caracter naţional de la „Controla", care aveá sĕ intrevină . . . pentru „salvarea causei şcolare". Acest esemplar de bărbat cu caracter naţional însĕ, când s'a vĕḑut în „sala berăriei", şi-a ḑis, după vechia sa datină: „Na, acum dă-i pace reuniunei" . . . şi închină bărbateşte cu „domnii" învĕţători . . . nu s'a mai ostenit cu „salvarea".

Ei bine, un bărbat într'adevĕr inteligent cu astfeliu de oameni nu se aşeadă la masă, la astfeliu de mese nu ascultă „propuneri pedagogice".

Aşa dar' fie-mi permis sĕ resping cel puţin în numele meu, împroşcările nemotivate.

Un inteligent.

Lugoş, în 6/18 August.

(Concertul din Lugoş.)

Suntem în plăcuta posiţie de a putè luá notiţă despre o seară înălţătoare, anume despre concertul dat din partea reuniunei române de cântări şi musică din Lugoş în 6/18 August cu concursul tenoristului *Vassiliu* şi basistului *Constantineanu.* Trebuie sĕ constatăm fără nici o hesitare, că seara aceasta a fost o adevĕrată comoară de plăcere şi mândriă pentru noi românii. Publicul român din Lugoş nici n'a întrĕlăsat a fi părtaş de aceasta mângăiere sufletească.

Pe dnii Vassiliu şi Constantineanu numai gratulă şi lăudă îi putem. Vassiliu ca cântăreţ e plin de blândeţă şi duioşia, Constantineanu plin de bărbăţiă adevĕrată.

Vassiliu are multă melancholiă, Constan-

„De sigur, dle baron!"

„Mai ai de acelaşi soiu?

„Da, mai pot serví cu trei esemplare."

Enric nu prea erá îmbucurat de aceasta, şi ḑise perples:

„Ne înţelegem? E vorba de brasleta, care am cumpĕrat'o eri cu 150 fl."

„Scusaţi dle baron, dar' —

Enric însĕ îl întrerupse repede:

„Nu mĕ înţelegi, dle M. Îţi spun, că am cumpĕrat'o cu 150 fl.! Ştii, am făcut cu un prietin o glumă şi n'aşi voí, adecă — — n'aşi voí sĕ nu-mi succeadă gluma. Dacă va vení deci în decursul ḑilei un obrist, ca sĕ cumpĕre o atare brasletă, costă numai 150 fl. Suntem înţelesi?"

Dl M. păreá, că nu înţelege, căci faceá o faţă serioasă.

„Ştiu bine, că brasleta costă 1500 fl. De sine se înţelege, că diferenţa voiu plătí-o eu după amiaḑi. Te încreḑi în vorba mea?"

„Ce întrebare! Pentru ori-ce sumă!" rĕspunse M. devotat. „Dar', altceva mĕ pune pre gânduri — cine va crede, că a costat numai 150 fl.? Scusaţi-me dle baron, nu înţeleg."

„Sĕ gătăm, dle M. Mie-mi vei face un serviciu nespus, scăpându-me din o situaţiune, fatală. Acuma dar' suntem înţeleşi?"

M. dădù din cap şi baronul se depărtă.

*

Cu o oară mai târḑiu se întâlnì cu obristul regimentului sĕu, care împreună cu soţia sa voiá sĕ cerceteze espositia şi sĕ cumpere o brasletă.

„Voim sĕ mergem la M. sĕ vedem, că oare mai are vre-o brasletă ca aceea, care ai cumpĕrat'o DTa."

„O, de sigur va avè," rĕspunse Feldberg riḑênd. Cum intrase în pavilon, obristul se îndreptă îndată la M. şi 'l întrebă, că mai are o atare brasletă, ca cea vîndută baronului Feldberg. M. devenì perplex, dar' Feldberg îi aruncă o privire rugătoare, M. însĕ 'i ḑise încet:

„Trebue sĕ-ţi spun, dle baron, că —"

„Nici un cuvênt!" îi rĕspunse acesta tot aşa de încet. „Mi-ai promis că vei face, cum te-am rugat, aştept dar' sĕ-ţi împlineşti promisiunea."

Cu aceste cuvinte păşì spre obristul care se uitá la brasletele din cestiune, şi-i ḑise cu apăsare:

„150 fl. e o sumă bagatelă pentru o astfeliu de brasletă."

„În adevĕr," îl aprobă obristul. „Şi chiar mĕ cuget, că oare — ce ḑici iubită Amalia, Hortensia în sĕptĕmâna viitoare va împliní 17 ani, şi o brasletă s'ar potriví de minune ca dar. Sĕ cumpĕrăm şi pentru ea una?"

„O, s'ar bucurá nespus de tare, ḑise Amalia."

Şi Enric încă afirmă, dar' cu voce puţin cam răguşită:

„De sigur se va bucurá!"

„Sĕ luăm dar' ambele," ḑise obristul şi scoase din busunariu 300 fl.

M. primì banii cu mulţămită, aruncând o privire la baronul Feldberg. Acesta se apropiă neobservat de el şi-i ḑise:

„Eri ai avut trei bucăţi?"

„Da, e aşa. Şi chiar am voit sĕ-ţi povestesc, că obristul, de care mi-ai povestit, a cumpĕrat mai nainte una."

„Aşa? Pentru 150 fl?"

„Da, pentru atâta."

*

După amiaḑi baronul întrà earăşi în pavilonul lui M. şi-i ḑise:

„Ací ai, domnule M„ o asemnaţiune despre 4050 fl., dar' am o rugare . . ."

„Ori care sĕ fie, o împlinesc cu plăcere, domnule baron."

„Promite-mi, că în curênd, n'o sĕ mai comandi braslete de soiul celor vîndute prin mine."

Byr.

tineanu e mai închis și învăpăiat. Vassiliu prin dulceața și finețea propriă vocei sale te farmecă, Constantineanu prin resoluția și curagiul sĕu îți impune. Sunt două firi cu totul contrare și totuși armonioase, fiind-că se întregesc una pe alta și jocul lor împreunat formează un întreg binenimerit, care cuprinde multă frumsețâ în sine. La Vassiliu trebue sĕ scoatem deosebit la iveală trecerile avêntate din forte în piano și întors, cari sunt la el foarte ușoare, firești și pline de mândreță; în acestea se concentrează arta lui și în acestea isvorește farmecul în predarea lui. Din program dorim a accentuă separat „Doina țĕrii românești“ compusă și cântată de Vassiliu, carea a corĕspuns mai bine firei și voacei producĕtoriului și carea chiar pentru aceasta a fost cântată cu multă căldură, simțire și artă; apoi „Freamĕtul zăvoiului“ earăși compusă și cântată de Vassiliu, și „Sentinela română“ de Alesandri, declamată de Constantineanu, carea a umplut inimile românești de mândriă națională și a produs o însuflețire nedescriptibilă. Acompaniarea pe pian a purtat-o dl L. *Tempea* cu desteritatea și acurateța lui cunoscută.

Reuniunea română de cântări și musică din Lugoș a escelat cu producerile ei și de astădată, ca și totdeauna. O privelişte răpitoare eră sĕ vedi prin sala „înverdită“ grupul reuniunei cu dirigentul ei eminent în mijloc, în care grup străluciau impunĕtor costumele naționale ale copiilor drăgălași și a fetițelor cu ochii cei periculoși, cari par'că luciau de astă-dată mai puternic, de cât ori și când.

Aceasta a fost o mândriă, o plăcere, carea numai descrie nu se poate. Apoi când au rĕsunat vocile din acest grup atrăgĕtor, te credeai transpus într'o altă lume mai fermecătoare, mai frumoasă și mai lipsită de grije și dureri. La audul acestor producțiuni uitai toate, peptul ți-se ridică de însuflețire și entusiasm, și inima ți-se umpleă de farmecul pătrundĕtoriu al musici române, cu un cuvênt am trăit numai plăcerii.

Încheiu cu dorința, ca sĕ putem înregistră cât mai adese-ori astfel de prestațiuni înălțătoare și mângăitoare, căci sincer vorbind, avem și lipsă de ele. *Lugoșanul.*

Cronică.

Timișoara, 22 August n.

Lucru creștinesc și românesc. De la Sibiiu primim știrea: Dl *Alexandru cav. de Goian*, mare proprietariu în Zadova (Bucovina), care în anii trecuți a avut o copilă aici la școala civilă de fete și în internatul *„Associațiunei“*, a dăruit, prin doamna Maria Cosma, 50 fl. pentru școala civilă de fete. În epistola sa se esprimă astfeliu: „Cu ajutoriul lui Dumnedeu terminându-mi casa, cu prilegiul sânțirei ei am cugetat și la școala civilă română pentru fete din Sibiiu, pentru care trimit 50 fl.“ Ne cade bine a înregistră astfeliu de esemple rare, demne de imitat.

Alegere. Comitetul *Associațiunei* în ședința sa din 17 l. c. a ales unanim de învĕțătoare suplentă în postul vacant la școala de fete a Associațiunei pentru lucrul de mână femeesc pe domnișoara Aglaida *Băcillă* din Caransebeș, absolventă a preparandiei de stat și a școalei superioare industriale de stat din Szabadka. Ear' în postul de învĕțătoare ca a patra putere ordinară la aceea școală, a ales unanim pe d-șoara Eugenia *Ionescu* din Bozovici, absolventă a preparandiei superioare pentru școale civile de fete din Budapesta. Ambele puteri noue sunt cualificate în sensul legilor din vigoare cu *distincțiune*. Felicitările noastre!

„Gazeta Bucovinei“ anunță, că din causa, că consistoriul metropolitan în a cărui tipografie diariul se tipărește, nu mai voește a urmă tipărirea lui, pre cum și din causa schimbărei în personalul redacțiunei, este constrînsă a-și suspendă aparițiunea pe timp de vr'o 14 dile.

Dr. D. Brândză, profesor la universitatea din *București* și membru al Academiei române, a murit alaltăieri la *Slănicul din Moldova*, unde se instalase de câteva sĕptĕmâni.

O crimă la Salonic. Directorul operei italiane din Salonic, *Massini*, și-a ucis dilele acestea amanta, dra *Paulina*, și pe copilul ei, probabil pentru a se scăpă de dinsa, căci eră amorisat de o cântăreață a teatrului sĕu. Massini a fost arestat de poliția turcească și, în conformitate cu tratatele cu Italia, predat consulatului italian din Salonic, care îl va trimite în Italia. Massini se bucură în lumea musicală de renumele unui bariton de valoare.

Assoțiațiunea la Blașiu. Programul serbărilor ce se vor arangiă cu ocasiunea adunării generale a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ ce se va ține în Blașiu în dilele de 27—28 Aug. n. e următoriul:

Luni în 26 August n. 1. La $12^{1}/_{2}$ primirea comitetului central la gară. 2. La 8 oare seara, convenire socială la „Hotel Univers“. Marți în 27 August n. 1. Liturgie în biserica catedrală la oarele 8. 2. După s. Liturgie ședința I. 3. La 2 oare banchet la „Hotel Univers“. 4. La 8 oare seara concert în sala de gimnastică. Mercuri în 28 August n. 1. Liturgie la 7 oare dimineața. 2. La 10 oare ședința II. 3. Seara la 9 oare bal în sala de gimnastică. Joi în 29 August n. Eventuale escursiuni și petreceri.

De la subcomitetul depărtĕmêntului XI. Ioan German, director. A. C. Domșa, secretariu.

Despre concertul, ce blășenii 'l vor dă cu ocasiunea aceasta, ni-se scriu multe lucruri bune. Credem, că e destul sĕ spunem că de astădată se va cântă pentru întâia-oară balada *Mănăstirea de Argeș*, de Vas. Alesandri, musică de Iac. Murĕșan. Acel timbru românesc ce transpiră din toate compositiile Dlui Murĕșan, ne face sĕ dorim sosirea cât mai grabnică a dilei concertului, convinși că vom petrece o seară delectați de divine armonii. Toate: coruri, soli și orchestră, se vor întrece sĕ procure asistenților acel deliciu, ce l'a avut Alesandri scriind „Concertul în luca de la Mircești“.

Prof. Dr. Weigand la Liget.

(Raport special.)

Timișoara, 20 August n.

Diua de 11 August a fost o di pe cât de bogată în plăceri, pe atât de însemnată pentru bravii ligezeni și pentru toți oaspeții, cari au luat parte la drăgălașa petrecere. Făuritorii veseliei încântătoare, în primul rênd a fost numĕroasa tinerime în frunte cu simpaticul și neobositul preot Dl *Corneliu Teaha*; însemnătatea dilei însĕ a potențat'o presența ilustrului profesor Dr. *Weigand* și a gentilei sale soție.

Sunt atât de multe impresiunile ce mi-le-au lăsat petrecerea din Liget, și fiind acelea tot impresiuni înveselitoare, ba care de care mai ademenitoare, toate se năpustesc asupra mea și toate strigă în gura mare pe bietul condeiu sĕ le pună pe hârtie, ca apoi sĕ poată ele sburà în lumea mare sĕ spună pe 'ntrecutele ce a fost și cum a fost de frumos și de încântătoriu la petrecerea din Liget.

Mult îmi place sĕ-mi fie inima încărcată de impresiuni de veselie, dar' îmi vine așa de „nuș ciu cum“ când trebue sĕ le pun și pe hârtie, de-oare-ce mult mĕ tem, că nu voiu pute fi fidel inimei mele... Dar' în sfêrșit voiu încercă, și ca sĕ nu fac o nefăcută, voiu cam trece peste impresiunile mele și mai mult voiu espune numai șirul celor întêmplate, ca apoi fie-care sĕ simțiască ce-i dictează inima.

(Până la Liget.) Duminecă la 11 oare și jumĕtate din di trenul plecă din Timișoara către Liget ducênd cu sine mulțime de tineri timișoreni, cari par'că erau mai făloși de cât totdeauna, căci aveau în mijlocul lor pe cel mai distins oaspe, nu numai al Ligezenilor, dar' al întregului Banat, pe profesorul Dr. Weigand și gingașa-i soție.

Abia ne-a fost cuprins însĕ fălosia și încă nu ne putusem dă seama bine despre bucuria noastră, când trenul se opri la gara Sagh și noi trebuirăm sĕ ne dăm jos sĕ apucăm apoi drumul către Liget pe trăsuri. —

Pe peronul gărei ne întimpinaseră mai mulți membri ai comitetului, cari ne conduseră până la trăsurile ce ne așteptau. Frumos gătite erau toate trăsurile — 7 la numĕr — tot cu covoare împodobite cu cusături românești, cu deosebire cea destinată pentru profesorul Weigand, la care erau prinși 4 cai ageri ai unui brav țeran din Liget.

Șirul de trăsuri, în frunte cu cea care ducea pe Dr. Weigand și st. soție, pe nesimțite percurse drumul de la Sag până la Liget.

(În Liget până la petrecere.) Ajunși la ospitala casă a vrednicului preot dl Corneliu Teaha, după primirea călduroasă, o conversațiune intimă s'a început între cei sosiți și între cei de a casă. Nu știai de ce sĕ te înveselești mai mult: de afabilitatea domnului preot și gingășia stimatei sale soție, sau de bucuria și îndestulirea ce se vedeă pe fața tuturor. În sfêrșit cu toții ne aședarăm la prânz, care fù cât se poate de bogat, veselia creșteă din ce în ce. Profesorul Weigand rosti câteva cuvinte în limba română, prin cari mulțumì pentru buna primire. La aceste rĕspunse dl preot Teaha și apoi vorbì dl Dr. George Candrea redactorul „Dreptăței“, care arĕtă cu deosebire marea însemnătate ce are pentru noi românii venirea profesorului Dr. Weigand în mijlocul poporului nostru.

După prânz ne-a surprins un frumos numĕr de gingașe copilițe inteligente. În timpul cât frumoasa societate adunată își mai petrecù, valorosul profesor Weigand se rugă sĕ-i aducă un țeran cu care apoi se duse și făcù, timp de vre-o 1 oară, studii, căci ne dise, că nu se simte bine, dacă nu studiază bare-mi o oară la di.

Timpul cât ni-a mai rĕmas până în seară l'am petrecut apoi la ospitala casă a dlui *Nicolaevici* și apoi la a bravului econom *Secoșianu*. Ospitalitatea și arangiamentul din casă atât de curat și atât de românesc, surprinse pe toți.

(Joc.) Pe la 8 oare jocul începuse în școala românească. Deasupra întrărei școalei cu litere din frunze verde eră scris: „bine ați venit“. Sala jur în jur eră împodobită cu covoarĕ care de care mai frumos lucrate, cari îi dădeau un aspect încântătoriu. Tinerime multă și public numĕros eră adunat. Către 9 oare deodată se face o mișcare și din toate părțile se audiă dicêndu-se: „vin, vin, — sunt aci“. Puternice și nesfêrșite strigări de „sĕ trăească“ întrerupse șoaptele: Ilustrul profesor Dr. Weigand și stimata-i soție, urmați de vrednicul preot din loc și românii timișoreni, intrară în sală.

Bucuria eră la culme. Jocul s'a continuat tot mai însuflețit. Inteligența și economii se întreceau în jocurile românești.

Profesorul Weigand și st. soție încă se amestecară printrĕ părechile dansatoare.

Plăcută surprindere ni-a făcut tinerimea din Liget în frunte cu dl preot Teaha, care atât între jocuri cât și în pausă ne-a delectat cu cântece românești bine alese și și mai bine executate. Nu mai puțin plăcute au fost apoi declamările bine succese ale bravei tinerimi.

(Pausa.) Către 12 oare s'a făcut pausa, în decursul căreia o masă lungă s'a întins afară în curtea școalei și în jurul ei se aședă publicul voios. Deodată ne surprinse atât de plăcut o deputațiune de copilițe, care prin drăgălașele domnișoare Alexandrina Ceregut și Columbina Buibaș predete doamnei Weigand un frumos *costum național*, rugându-o sĕ'l primească drept semn al stimei și considerațiunei ce-i păstrează.

Surprinderea, admirația și bucuria se întreceau în inimele fie-cărui oaspe. Adânc emoționat, ilustrul profesor Dr. Weigand mulțumește în limba română și dă espresiune bucuriei și surprinderei plăcute ce i-a făcut neașteptata primire din partea românilor.

După acestea se ridică Dl Dr. George *Candrea* și adresându-se poporului român ce-'l încungiură, prin cuvinte bine simțite arată marea însĕmnătate a dilei în care putem salută în mijlocul nostru pe un ilustru savant al apusului.

Însuflețirea eră foarte mare, veselia la culme.

(Publicul.) Petrecerea a fost curat românească. Numai vorbă românească și earăși românească se puteă audi preste tot. Veselia și satisfacțiunea se reoglindă pe fața fie-căruia. Ligezenii cu dreptul erau cei mai plini de veselie căci o astfel de petrecere nu s'a mai vĕdut prin Liget.

Publicul a fost foarte numĕros.

Cununa de dame și domnișoare deasemenea a fost frumoasă.

Mĕ voiu încercă sĕ o arĕt cu numele, nu pot însĕ sĕ garantez că ar fi completă:

Domnișoare: Elisabeta Secoșianu (Toracul mare), Columbina Buibaș (Iezvin), Alexandrina și Valeria Ceregut, Iuliana Luchici, Mărioara Lenger, Terezia Brădescu, Ida Stura, Catița Ghiba, Ida Voinovici, Lucreția Bolboacă.

Doamne: Maria Teaha, Aurelia Bolboacă, Micluța, Mateiu, Milencovici, Gonteanu, Nicolaevici, Barbu, Țeran, Constanțiu, Lenger.

Dintrĕ domni pe lângă toată inteligința din Liget însemn pe Domnii: Nicolae Bolboacă, protopop în Petromani, Dr. Maier, medic în Jebeliu, Micluța, preot în Parța, Iorgovici, preot în Jebeliu, Dr. George Candrea, redactorul „Dreptății“, Adrian P. Deseanu și Vasile C. Osvadă, membrii în redacțiunea „Dreptății“, Șepețianu, teolog, Arcadie Opreau, funcționariu de bancă, Jivoinovici, practicant de bancă și alții mulți.

(Un incident.) Drăguța de administrație de stat nici de astădată n'a voit sĕ remână mai pe jos, și drept dovadă de abilitatea ei a oprit concertul ce eră proiectat sĕ premeargă petrecerei, și apoi, ca sĕ nu se primejduiască statul, dacă își vor petrece românii, a trimis pe birĕul Szabó înarmat cu 6 gendarmi, sĕ străjuiască pentru-ca nu cumva sĕ se facă revoluție. *O.*

Invitare la abonament.

Începênd cu 1 Iuliu st. v. *prețul de abonament al diariului „Dreptatea“* s'a **redus** de la **12** fl. la **10 fl. pe an.**

Astfeliu manținênd ținuta noastră cea vechiă, calmă, solidă și objectivă întru toate, susținênd toate legăturile noastre cari până acum ni-au făcut posibil de a dá în mâna cetitorilor diariul celor mai proaspete informațiuni, vom face acum, ca diariul nostru se fie și cel mai eftin cel mai ușor de abonat.

Cât despre timpul apariției, »Dreptatea« va apărê și mai departe în fie-care di de lucru la amiadi.

După acestea invităm la abonament cu următoarele prețuri:

Pentru monarchiă:

Abonamentul anual costă	fl. 10·—
„ semestral	„ 5·—
„ treilunar	„ 2·50
„ lunar	„ 0·85

Pentru România și străinătate:

Abonamentul anual costă	Frci 37·—
„ semestral	„ 18·50

Abonații vechi sunt rugați a se provocá la numĕrul sub care au primit până acum foaia, ori sĕ lipească adresa pe cuponul mandatului.

Abonenții noi sunt rugați a scrie adresa corect și legibil.

Abonamentele se fac mai cu înlesnire prin m a n d a t e p o s t a l e. Domnii abonați sunt rugați a însemná pe cuponul mandatului timpul pentru care trimit abonamentul.

Amintim și la acest loc, că diariul nostru se va trimite numai acelor abonați, cari au s o l v i t î n a i n t e abonamentul și numai pre acel timp pre care au solvit.

Abonamentele se trimit la adresa administrațiunei diariului „Dreptatea“ în T i m i ș o a r a, (Temesvár, Zápolyagasse,) Nr. 41.

Redacțiunea și Administrațiunea diariului „Dreptatea“.

Bursa de Budapesta din 21 August 1895.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000 (sc. de d.)	5%	123.50
„ „ „ „ 10.000 „	4%	—.—
„ „ coroane ung. „	4%	99.50
Obl. căilor fer. orient. 1876 „	5%	12?.75
„ „ „ de stat, 1889, aur. „	4½	129.—
„ „ „ „ „ „ arg. „	4½	101.75
Obl. cu premii ung., din 1870, 100 fl. buc.		140.50
„ „ „ „ „ „ 50 „ „		140.—
Obl. de desdaun. regal., am., ung. (sc. de d.)	4½%	100.75
„ „ „ „ croate „	4½%	102.50
Bonuri rur. ung. „	4%	96 25
„ „ croate „	4%	97.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	143.75
„ hipot. croate, 100	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni 100		—.—
Datoria de stat. com., hărtiă, Mai-Oct.	4 2/10	98.75
„ „ „ „ „ Febr.-Aug.	4 2/10%	98.75
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul.	4 2/10%	98.50
„ „ „ „ „ Apr.-Nov.	4 2/10%	98.50
Renta de aur austr. (sc. de d)	4%	122.50
„ în coroane		98.50
Datoria de stat austr. 1854. 250 fl.	4%	149.—
„ „ „ „ 1860. 500 „	5%	147.50
„ „ „ „ 1860. 100 „	5%	158.25
„ „ „ „ 1864. 100 „		198 —
„ „ „ „ 1864. 50 „		198.—
Obl. oraș. Budapesta 1890	4½%	100 15
Obl. c. fr. bulg.	6%	122 —
„ cu prem. sêrb. 100 fr.	3%	40.—
„ „ „ „ „ „ (stamp. austr.)	3%	40.75
„ soc. p. reg. Temeș-Bega	5%	140.—

Bance.

Banca anglo-austriacă 120	170.—
„ pe acții Budapestană 100	129.50
„ „ „ a capitalei I emis. 100	98.—
„Hermes“ intreprind. de bani 200	—.—
Banca de credit fiumană 80	126.50
„ „ „ gen. ung. 200	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iuliu	435.75
„ „ „ pe acții Budast. 50	55.—
„ „ „ austriacă 160	—.—
„ „ „ „ din 4 Iuliu	351.50
„ industrială I ung. 150	197.—
„ „ și comerc. ung. 100	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iuliu	112.50
„ croat-slavon. 100	—.—
„ de credit ung. 200	116.—
„ „ „ „ vechiă 100	—.—
„ „ „ „ II emis. 15 Iuliu	241.25
„ comercială ung. pestană 500	1132.—
„ com. și industr. bpestană 100	—.—
„ de credit fonciar centrală 500	590.—
„ croată de escompt 200	—.—
„ de escompt și zarafiă ung. 400 K.	—.—
„ „ „ „ „ 15 Iuliu	259.—
„ austro-ungară 600	1000.—
„ „Unio“ 200	—.—

Monede.

Galbenul ces. și reg. tesc.	5.95
„ „ „ „ verig.	5.92
„ austr.-ung. de 8 fl.	9.93
„ de 20 franci	9.93
20 marce	12.25
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. și ung.	—.—
100 marce germ. în papir	61.25
„ „ „ de bancă pr. 31 Iuniu	—.—

Scrisuri fonciare.

„Albina“, inst. de econ 5%	100.75
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	101.—
„ „ „ „ „ 5%	101.—
„ „ „ „ „ 5½%	100.50
„ de credit ardeleană 5%	101.—
„ „ „ „ 4½% 40 ani	99.—
„ „ „ „ 4½% 50 ani	98.50
„ credit fonc. din Sibiiu 5%	102.25
„ „ „ „ „ 5½%	—.—
„ „ „ „ „ 6%	—.—
„ „ „ „ „ 4½% em. VI.	100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5% 31.3 ani	—.—
„ „ „ „ 106 5% 40 ani	—.—
„ „ „ „ III emis 5%	102.25
„ „ „ „ IV emis. 4½%	100.50
„ I. de credit din Timișoara 5%	102.—
„ I. „ „ „ „ 4½%	99.50
Împrumut. băncii ung. hipotec. 4%	128.50

Sorțuri private.

Împrumutul oraș. Viena din 1874, 100	174.50
Sorțuri din Buda 40	60.—
„ „ „ (st. austr.) 40	61.—
Sorțuri reun. „Jó-sziv“ 2	3.30
„ „ „ (st. austr.) 5	3.50
„ crucea roșie 5	12.—
„ „ „ (st. austr.)	12.50
Obligațiunile basilicei 5	9.75
„ „ (st. austr.)	10.25
„ crucea roșie italian. 25 lire	12.75
„ „ „ „ (st. austr.)	13.—
Instit. de cred. austr. 100	198.—
Crucea roșie austr. 10	19.—
Sorți Pálffy 40	59.20

Prețurile bucatelor din piața Timișoarei.

De la 21 August 1895.

După notările societății „Lloyd“ din Timișoara.

Grâu, greutatea cualit. 78 chil.	per 100 chil.	5.85—5.90
Grâu, greutatea cualit. 79 chil.	per 100 chil.	5.90—5.95
Sĕcară, greutatea cualit.	per 100 chil.	4.60—4.70
Orz, greutatea cualit.	per 100 chil.	6.00—6.10
Ovĕs, venturat	per 100 chil.	6.40—6.50
Cucuruz, nou	per 100 chil.	5.70—5.75

Têrgul de producte pe termin.

Grâu Sept.-Oct.	în bani per 100 kgr.	6.69 și 6.71
Grâu la Mart.-Apr.	„ „ „ „ „	7.05 și 7.06
Grâu Maiu-Iuniu	„ „ „ „ „	—.— și —.—
Sĕcară la Sept.-Oct.	„ „ „ „ „	5.06 și 5.07
Porumb Maiu-Iuniu	„ „ „ „ „	6.13 și 5.15
Porumb Iul.-Aug.	„ „ „ „ „	5.07 și 5.09
Porumb Aug.-Sept.	„ „ „ „ „	5.08 și 5.10
Ovĕs la Sept.-Oct.	„ „ „ „ „	5.87 și 5.89
Ovĕs la Mart.-April	„ „ „ „ „	—.— și —.—
Rapiță Aug.-Sept.	„ „ „ „ „	9.45 și 9.50

S'a tipărit în tipografia Heinrich Uhrmann în Timișoara.